

P6_TA(2007)0006

Lovvalsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold (Rom II) *II**

Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning om Rådets fælles holdning med henblik på vedtagelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen) (9751/7/2006 - C6-0317/2006 - 2003/0168(COD))

(Fælles beslutningsprocedure: andenbehandling)

Europa-Parlamentet,

- der henviser til Rådets fælles holdning (9751/7/2006 - C6-0317/2006)¹,
 - der henviser til sin holdning ved førstebehandling² til Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådet (KOM(2003)0427)³,
 - der henviser til Kommissionens ændrede forslag (KOM(2006)0083)⁴,
 - der henviser til EF-traktatens artikel 251, stk. 2,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 62,
 - der henviser til indstilling ved andenbehandling fra Retsudvalget (A6-0481/2006),
1. godkender den fælles holdning som ændret;
 2. pålægger sin formand at sende Parlamentets holdning til Rådet og Kommissionen.

¹ EUT C 289 E af 28.11.2006, s. 68.

² EUT C 157 E af 6.7.2006, s. 370.

³ Endnu ikke offentliggjort i EUT.

⁴ Endnu ikke offentliggjort i EUT.

Europa-Parlamentets holdning fastlagt ved andenbehandlingen den 18. januar 2007 med henblik på vedtagelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. .../2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 61, litra c), og artikel 67,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg¹,

efter proceduren i traktatens artikel 251², og

¹ EUT C 241 af 28.9.2004, s. 1.

² Europa-Parlamentets *holdning* af 6.7.2005 (EUT C 157 E af 6.7.2006, s. 371), Rådets fælles holdning af 25.9.2006 (EUT C 289 E af 28.11.2006, p. 68) og Europa-Parlamentets holdning af 18.1.2007.

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Fællesskabet har sat sig som mål at bevare og udbygge et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Med henblik på gradvis at indføre et sådant område skal Fællesskabet vedtage foranstaltninger vedrørende samarbejde om civile retlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, i det omfang de er nødvendige for det indre markeds funktion.
- (2) I henhold til traktatens artikel 65, litra b), skal disse foranstaltninger omfatte foranstaltninger, der fremmer foreneligheden mellem medlemsstaternes gældende regler om lovvalg og konflikter om stedlig kompetence.
- (3) Det Europæiske Råd støttede på sit møde i Tammerfors den 15.-16. oktober 1999 princippet om gensidig anerkendelse af domme og andre afgørelser truffet af retslige myndigheder som hjørnестenen i det retlige samarbejde på det civile retlige område og opfordrede Rådet og Kommissionen til at vedtage et program med foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse.
- (4) Den 30. november 2000 vedtog Rådet et fælles program for Kommissionen og Rådet med foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område¹. Programmet peger på foranstaltninger vedrørende en harmonisering af lovvalgsreglerne som foranstaltninger, der kan bidrage til at lette den gensidige anerkendelse af retsafgørelser.
- (5) I Haag-programmet² vedtaget af Det Europæiske Råd den 5. november 2004 opfordres der til at arbejde aktivt videre med lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt ("Rom II").

¹ EFT C 12 af 15.1.2001, s. 1.

² EUT C 53 af 3.3.2005, s. 1.

- (6) Af hensyn til det indre markeds funktion er det nødvendigt - for at gøre udfaldet af retssager mere forudsigeligt, skabe større sikkerhed om, hvilken lov der skal anvendes, og fremme den frie bevægelighed for retsafgørelser - at lovvalgsreglerne i medlemsstaterne udpeger samme nationale lov, uanset i hvilket land den domstol, som sagen er anlagt ved, er beliggende.
- (7) Denne forordnings materielle anvendelsesområde og bestemmelser bør stemme overens med Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område¹ (Bruxelles I-**forordningen**), **med** Rom-konventionen om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser² (Rom-konventionen), **og med den kommende forordning om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I-forordningen)**.
- (8) Denne forordning bør finde anvendelse uanset domsmyndighedens art.
- (9) Krav, der udspringer af acta jure imperii, bør omfatte krav mod embedsmænd, som handler på statens vegne, og ansvar for handlinger udført af offentlige myndigheder, herunder det ansvar, der påhviler offentligt udpegede embedshavere. Disse spørgsmål bør derfor ikke være omfattet af denne forordning.
- (10) Familieforhold bør omfatte slægtskab, ægteskab og svogerskab. Henvisningen i artikel 1, stk. 2, til forhold med virkninger svarende til virkningerne af et ægteskab og andre familieforhold bør fortolkes efter loven i den medlemsstat, hvor den domstol, som sagen er anlagt ved, er beliggende.
- (11) Lovvalgsreglerne i denne forordning omfatter også forpligtelser på grundlag af objektivt ansvar, og de harmoniserede regler om den stærkeste tilknytning finder også anvendelse på spørgsmålet om evnen til at pådrage sig ansvar i forhold uden for kontakt.**

¹ EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1. Forordning senest ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 2245/2004 (EUT L 381 af 28.12.2004, s. 10).

² EFT C 27 af 26.1.1998, s. 34.

- (12) *Fortolkningen af "forpligtelse uden for kontrakt" varierer fra medlemsstat til medlemsstat. Ved anvendelsen af denne forordning bør "forpligtelse uden for kontrakt" derfor forstås som et selvstændigt begreb.*
- (13) Ensartede regler, der skal anvendes, uanset hvilken lov de udpeger, kan afværge risikoen for konkurrenceforvridninger mellem procesparter i Fællesskabet.
- (14) ***Behovet for at undgå konkurrencefordrejning og kravet om retssikkerhed skal dog afvejes mod behovet for at finde en retfærdig løsning i konkrete sager, og derfor skal domstolene have en skønsmargen.***
- (15) Princippet *lex loci delicti* anvendes som den grundlæggende regel i forbindelse med forpligtelser uden for kontrakt i næsten alle medlemsstater, men den konkrete udmøntning af dette princip, når sagens elementer er spredt på flere lande, varierer. Denne situation giver anledning til usikkerhed om, hvilken lov der skal anvendes.
- (16) Ensartede regler bør øge forudsigeligheden af retsafgørelser og sikre en fornuftig balance mellem den påstået ansvarliges interesser og den skadelidtes interesser. En tilknytning til det land, hvor den direkte skade er indtrådt (*lex loci damni*), skaber en rimelig balance mellem den påstået ansvarliges interesser og den skadelidtes interesser og afspejler tillige den moderne retsopfattelse inden for erstatningsret og den udvikling, der er sket med hensyn til objektivi ansvar.
- (17) Lovvalget bør afgøres ud fra, hvor skaden er indtrådt, uanset i hvilket land eller i hvilke lande de indirekte følger vil kunne indtræde. I forbindelse med person- og tingsskade bør det land, hvor skaden er indtrådt, følgelig forstås som det land, hvor henholdsvis personskaden er lidt, eller tingen er blevet beskadiget.

- (18) Den almindelige regel i denne forordning bør være *lex loci damni*, der fastsættes i artikel 4, stk. 1. Artikel 4, stk. 2, som skaber en særlig tilknytning i de tilfælde, hvor parterne har sædvanligt opholdssted i samme land, bør ses som en undtagelse fra denne almindelige regel. Artikel 4, stk. 3, bør forstås som en undtagelsesbestemmelse i forhold til artikel 4, stk. 1 og 2, i de tilfælde, hvor det af alle sagens omstændigheder fremgår, at en skadevoldende handling har en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land.
- (19) Der bør fastsættes særlige regler for specielle skadevoldende handlinger, hvor den almindelige regel ikke gør det muligt at sikre en fornuftig balance mellem de implicerede interesser.
- (20) Lovvalsreglen vedrørende produktansvar bør tilgodese en række mål: en retfærdig fordeling af de risici, der består i et moderne højteknologisk samfund, beskyttelse af forbrugernes sundhed, tilskyndelse til innovation, sikring af loyal konkurrence og fremme af samhandelen. Med opstillingen af et hierarki af tilknytningsmomenter og en bestemmelse om forudsælgelighed er der fundet en afbalanceret løsning for så vidt angår disse mål. Det første element, der skal tages i betragtning, er loven i det land, hvor den skadelidte havde sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor skaden indtrådte, såfremt produktet blev markedsført i det pågældende land. De andre elementer i hierarkiet udløses, såfremt produktet ikke blev markedsført i det pågældende land, dog med forbehold af artikel 4, stk. 2, og den mulighed, at der er en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land.
- (21) For så vidt angår illoyal **handelspraksis** bør lovvalsreglen beskytte konkurrenter, forbrugere og den almindelige offentlighed og sikre, at markedsøkonomien fungerer efter hensigten. Tilknytningen til loven i det land, hvor **markedet** påvirkes eller vil kunne blive påvirket, tilgodeser generelt disse mål.
- (22) De omhandlede forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af en konkurrencebegrænsning, bør dække overtrædelser af både nationale konkurrenceregler og Fællesskabets konkurrenceregler. På sådanne forpligtelser uden for kontrakt bør loven i det land, hvis marked påvirkes eller vil kunne blive påvirket af denne begrænsning, anvendes, forudsat at påvirkningen er direkte og væsentlig. Hvor der påføres skade i mere end ét land, bør loven i det enkelte af de pågældende lande kun anvendes på den skade, der er indtrådt i det enkelte land.

- (23) *I denne forordning **omfatter** begrebet *illoyal handelspraksis* forbud mod aftaler mellem virksomheder, vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen i en medlemsstat eller inden for det indre marked, samt forbud mod misbrug af en dominerende stilling i en medlemsstat eller på det indre marked, **jf. traktatens artikel 81 og 82.***
- (24) *"Miljøskade" bør omfatte skade på beskyttede arter og naturtyper, skade på vandmiljøet og skade på jord, som defineret i artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader¹.*
- (25) Med hensyn til miljøskader er det ud fra traktatens artikel 174 - der fastsætter, at der bør være et højt beskyttelsesniveau baseret på forsigtighedsprincippet og princippet om forebyggende indsats, princippet om indgreb fortrinsvis ved kilden og princippet om, at forureneren betaler - fuldt berettiget at lægge princippet om begunstiggelse af den skadelidte til grund. Spørgsmålet om, hvornår den erstatningssøgende kan foretage sit lovvalg, bør afgøres efter loven i den medlemsstat, hvor den domstol, som sagen er anlagt ved, er beliggende.

¹ EUT L 143 af 30.4.2004, s. 56. Ændret ved direktiv 2006/21/EF (EUT L 102 af 11.4.2006, s. 15).

- (26) Med hensyn til krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder bør det universelt anerkendte princip *lex loci protectionis* fastholdes. Ved anvendelsen af denne forordning forstås ved "intellektuelle ejendomsrettigheder" eksempelvis ophavsrettigheder, beslægtede rettigheder, *sui generis*-ret med henblik på beskyttelse af databaser samt industrielle ejendomsrettigheder.
- (27) Begrebet "kollektive kampskridt" som f.eks. strejke eller lockout varierer med hensyn til præcis udlægning *fra medlemsstat til medlemsstat* og er underlagt *de enkelte medlemsstaters* interne regler. Det almindelige princip i denne forordning er derfor, at det bør være loven i det land, hvor det kollektive kampskridt blev iværksat, der skal anvendes, med det sigte at beskytte arbejdstageres og arbejdsgivernes rettigheder og pligter.
- (28) Den særlige regel for kollektive kampskridt i artikel 9 berører ikke betingelserne for iværksættelsen af sådanne kampskridt efter national lov og berører heller ikke fagforeningers eller repræsentative arbejdstagerorganisationers retlige status som fastsat i medlemsstaternes lov.
- (29) *For så vidt angår krænkelse af privatlivet og af individets rettigheder forhindrer denne forordning ikke medlemsstaterne i at anvende deres forfatningsmæssige bestemmelser vedrørende pressefrihed og ytringsfrihed i medierne. Det land, hvori det væsentligste element eller de væsentligste elementer af skaden sker eller forventes at ske, bør betragtes som det land, som publikationen eller udsendelsen hovedsagelig er rettet imod, eller hvis dette ikke er klart, det land, hvori den redaktionelle kontrol udøves, og dette lands love bør finde anvendelse. Det land, som en publikation eller en udsendelse er rettet imod, bør navnlig bestemmes ud fra publikationens eller udsendelsens sprog eller ud fra salgstal eller seer- eller lyttertal i et givet land i forhold til det samlede salgstal eller seer- eller lyttertal eller ud fra en kombination af disse faktorer. Tilsvarende bestemmelser bør finde anvendelse på publikationer, der offentliggøres via Internettet eller andre elektroniske net.*

- (30) Der bør fastlægges særlige regler for skader som følge af andet end en skadevoldende handling såsom uberettiget berigelse, uanmodet forretningsførelse og culpa in contrahendo.
- (31) Culpa in contrahendo bør ved anvendelsen af denne forordning forstås som et selvstændigt begreb, der ikke nødvendigvis skal fortolkes ud fra national lov. Det bør dække krænkelse af oplysningspligten og sammenbrud i forhandlingerne om en kontrakt. Artikel 12 dækker kun forpligtelser uden for kontrakt, der er direkte forbundet med forhandlingerne forud for indgåelsen af en kontrakt. Dette betyder, at artikel 4 eller andre relevante bestemmelser i denne forordning finder anvendelse, hvis en person påføres personskade under forhandlingerne om en kontrakt.
- (32) For at respektere partsautonomien og styrke den retlige sikkerhed bør parterne have mulighed for udtrykkeligt at vælge, hvilken lov der skal anvendes på en forpligtelse uden for kontrakt. Den svage part bør beskyttes, ved at der stilles en række betingelser for et sådant valg. ***Det er endvidere nødvendigt at respektere parternes intentioner, hvis domstolen med rimelighed kan slutte sig til, at de har truffet et valg om, hvilken lov der skal finde anvendelse på spørgsmål vedrørende skadevoldende handlinger.***
- (33) Almene hensyn gør det berettiget, at medlemsstaternes domstole under ekstraordinære omstændigheder får mulighed for at anvende egne ordre public-regler og ufravigelige bestemmelser.
- (34) ***Det skal præciseres, at den domstol, hvor sagen er anlagt, ved fastsættelse af erstatninger i forbindelse med personskader bør anvende princippet om restitutio in integrum under hensyntagen til skadelidtes faktiske forhold i det land, hvor den pågældende har sit sædvanlige opholdssted, herunder navnlig de faktiske udgifter til efterfølgende behandling og lægehjælp.***

- (35) *Enhver part, der fremsætter et krav eller et modkrav ved en national domstol, som falder inden for denne forordnings anvendelsesområde, kan under hensyntagen til ethvert spørgsmål om lovvalg vedrørende kravet eller modkravet eventuelt meddele domstolen og alle øvrige parter, hvilken lov eller hvilke love der efter den pågældende parts opfattelse finder anvendelse på hele eller dele af den pågældende parts krav.*
- (36) For at der kan sikres en fornuftig balance mellem parternes interesser, må der i relevant omfang tages hensyn til de sikkerheds- og adfærdsregler, der gælder i det land, hvor den skadevoldende handling er begået, også selv om forpligtelsen uden for kontrakt er underlagt et andet lands lov. Udtrykket "sikkerheds- og adfærdsregler" bør forstås som omfattende alle regler, der vedrører sikkerhed og adfærd, herunder f.eks. færdselssikkerhedsregler, når der er tale om trafikulykker.
- (37) *Princippet iura novit curia finder som i Rom-konventionen anvendelse. Domstolen bør ex officio fastlægge fremmed ret. Ved fastlæggelsen af fremmed ret bør parterne kunne hjælpe domstolen, og domstolen bør også kunne anmode parterne om deres medvirken.*
- (38) En situation med spredning af lovvalgsregler i adskillige retsakter og med forskelle mellem disse regler bør undgås. Denne forordning udelukker imidlertid ikke muligheden for at medtage lovvalgsregler vedrørende forpligtelser uden for kontrakt i fællesskabsretlige bestemmelser på særlige områder.

Denne forordning bør ikke berøre anvendelsen af andre instrumenter, der fastsætter bestemmelser, som skal bidrage til det indre markeds funktion, for så vidt de ikke kan anvendes sammen med den lov, der udpeges efter reglerne i denne forordning.

- (39) Respekten for de internationale forpligtelser, som medlemsstaterne har indgået, indebærer, at denne forordning ikke bør berøre de internationale konventioner, som en eller flere medlemsstater er parter i på tidspunktet for denne forordnings vedtagelse. For at gøre reglerne lettere tilgængelige bør Kommissionen på grundlag af oplysninger fra medlemsstaterne offentliggøre en liste over de relevante konventioner i Den Europæiske Unions Tidende.
- (40) Kommissionen forelægger Europa-Parlamentet og Rådet et forslag, der fastsætter, efter hvilke procedurer og på hvilke betingelser medlemsstaterne i enkeltstående og ekstraordinære tilfælde på egne vegne vil kunne forhandle og indgå aftaler med tredjelande om sektorspecifikke spørgsmål, der indeholder bestemmelser om lovvalg for forpligtelser uden for kontrakt.
- (41) Målet for denne forordning kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor på grund af forordningens omfang og virkninger bedre gennemføres på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går denne forordning ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.
- (42) Det Forenede Kongerige og Irland har i medfør af artikel 3 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, meddelt, at de ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af denne forordning.
- (43) I medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af denne forordning, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark -

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Kapitel I

Anvendelsesområde

Artikel 1

Materielt anvendelsesområde

1. Denne forordning finder anvendelse på forpligtelser uden for kontrakt på det civil- og handelsretlige område i alle situationer, hvor der skal foretages et lovvalg. Den finder i særdeleshed ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender eller statens ansvar for handlinger og undladelser under udøvelsen af statsmagt (acta jure imperii).
2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:
 - a) forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af familieforhold eller af forhold, der ifølge den lov, der skal anvendes på sådanne forhold, anses for at have tilsvarende virkninger, herunder underholdsforpligtelser
 - b) forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af formueforholdet mellem ægtefæller, af formueforholdet mellem partnere i forhold, der ifølge den lov, der skal anvendes på sådanne forhold, anses for at have virkninger svarende til et ægteskabs, eller af testamenter og arv
 - c) forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af veksler, checks og ordregældsbreve eller af andre omsætningspapirer, i det omfang forpligtelserne ifølge sådanne andre omsætningspapirer udspringer af deres negotiable karakter

- d) forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af reglerne for selskaber, foreninger og andre juridiske personer vedrørende spørgsmål såsom disses stiftelse ved registrering eller på anden måde, deres handleevne, interne organisation og opløsning samt ledelsens eller deltagernes personlige ansvar i denne egenskab for selskabets, foreningens eller den juridiske persons forpligtelser og revisorers personlige ansvar over for et selskab eller dets deltagere i forbindelse med den lovpligtige revision af regnskaberne
 - e) forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af forholdet mellem en frivilligt oprettet trusts stiftere, trustees og begunstigede
 - f) forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af en nuklear *skade*.
3. **Denne** forordning finder ikke anvendelse på bevisspørgsmål og processuelle spørgsmål, jf. dog *artikel 21, 22 og 23*.
4. I denne forordning forstås ved "medlemsstat" samtlige medlemsstater med undtagelse af Danmark.

Artikel 2

Forpligtelser uden for kontrakt

1. Ved anvendelsen af denne forordning dækker skade alle følger, der er udløst af skadevoldende handlinger, uberettiget berigelse, uanmodet forretningsførelse og culpa in contrahendo.
2. Denne forordning finder også anvendelse på forpligtelser uden for kontrakt, der vil kunne udspringe af en handling eller begivenhed.
3. I denne forordning omfatter alle henvisninger til:
 - a) en skadevoldende begivenhed også skadevoldende begivenheder, der vil kunne finde sted, og
 - b) en skade også skader, der vil kunne indtræde.

Artikel 3

Universel anvendelse

Den lov, som udpeges efter denne forordning, finder anvendelse, selv om det ikke er loven i en medlemsstat.

Kapitel II

Skadevoldende handlinger

Artikel 4

Almindelig regel

1. Medmindre andet er fastsat i denne forordning, anvendes på en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af en skadevoldende handling, loven i det land, hvor skaden indtræder, uanset i hvilket land den skadevoldende begivenhed fandt sted, og uanset i hvilket land eller hvilke lande de indirekte følger af denne begivenhed indtræder.
2. Har den påstået ansvarlige og den skadelidte sædvanligt opholdssted i samme land på det tidspunkt, hvor skaden indtræder, anvendes det pågældende lands lov.
3. Hvis det af alle sagens omstændigheder fremgår, at den skadevoldende handling har en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der er omhandlet i stk. 1 og 2, anvendes dette andet lands lov. En sådan åbenbart nærmere tilknytning til et andet land vil navnlig kunne støttes på et forudgående retsforhold mellem parterne, f.eks. en aftale, med nær tilknytning til den pågældende skadevoldende handling.

Artikel 5

Produktansvar

1. Med forbehold af artikel 4, stk. 2, anvendes på en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af en skade forvoldt af et produkt:
 - a) loven i det land, hvor den skadelidte havde sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor skaden indtrådte, såfremt produktet blev markedsført i det pågældende land, eller subsidiært
 - b) loven i det land, hvor produktet blev erhvervet, såfremt produktet blev markedsført i det pågældende land, eller subsidiært
 - c) loven i det land, hvor skaden indtrådte, såfremt produktet blev markedsført i det pågældende land.

Dog anvendes loven i det land, hvor den påstået ansvarlige har sit sædvanlige opholdssted, hvis denne ikke med rimelighed kunne forudse markedsføringen af produktet eller et produkt af samme type i det land, hvis lov skal anvendes ifølge litra a), b) eller c).

2. Hvis det af alle sagens omstændigheder fremgår, at den skadevoldende handling har en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der er omhandlet i stk. 1, anvendes dette andet lands lov. En sådan åbenbart nærmere tilknytning til et andet land vil navnlig kunne støttes på et forudgående retsforhold mellem parterne, f.eks. en aftale, med nær tilknytning til den pågældende skadevoldende *handling*.

Artikel 6

Miljøskader

På en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af miljøskader eller skader påført personer eller ting som følge af sådanne skader, anvendes den lov, der udpeges efter artikel 4, stk. 1, medmindre den erstatningssøgende vælger at støtte sit krav på loven i det land, hvor den skadevoldende begivenhed fandt sted.

Artikel 7

Krænkelse af privatlivet og individets rettigheder

1. *På en forpligtelse uden for kontrakt, som udspringer af en krænkelse af privatlivet eller individets rettigheder, anvendes loven i det land, hvor skadens vigtigste element eller elementer er eller formentlig vil finde sted.*

Såfremt krænkelsen skyldes offentliggørelsen af en trykt udgivelse eller en udsendelse, betragtes det land, hvori det væsentligste element eller de væsentligste elementer af skaden sker eller forventes at ske, som det land, som publikationen eller udsendelsen hovedsageligt er rettet imod, eller hvis dette ikke er klart, det land, hvori den redaktionelle kontrol udøves, og dette lands love finder anvendelse. Det land, som en publikation eller en udsendelse er rettet imod, bestemmes navnlig ud fra publikationens eller udsendelsens sprog eller ud fra salgstal eller seer- eller lyttartal i et givet land i forhold til det samlede salgstal eller seer- eller lyttartal eller ud fra en kombination af disse faktorer.

Denne bestemmelse finder tilsvarende anvendelse på publikationer, der offentliggøres via Internettet eller andre elektroniske net.

2. *Den lov, der finder anvendelse på retten til berigtigelse eller tilsvarende foranstaltninger og på eventuelle præventive foranstaltninger eller forbud rettet mod en udgiver eller en radio- eller tv-udsendelsesvirksomhed vedrørende indholdet i en udgivelse eller en radio/tv-udsendelse, er loven i det land, hvor udgiveren eller radio- eller tv-udsendelsesvirksomheden har sit sædvanlige opholdssted.*
3. *Stk. 2 finder også anvendelse på krænkelser af privatlivets fred og individets rettigheder, som udspringer af behandling af personoplysninger.*

Artikel 8

Krænkelser af intellektuelle ejendomsrettigheder

1. På en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, anvendes loven i det land, *i henhold til hvis lovgivning beskyttelse gøres gældende*.
2. På en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, der er en EF-enhedsret, anvendes for så vidt angår spørgsmål, der ikke er omfattet af den relevante fællesskabsretsakt, loven i det land, hvor krænkelsen fandt sted.
3. Lovvalget i medfør af denne artikel kan ikke fraviges ved en aftale efter artikel 14.

Artikel 9

Kollektive kampskridt

På en forpligtelse uden for kontrakt i forbindelse med det ansvar, der påhviler en person i dennes egenskab af arbejdstager eller arbejdsgiver eller de organisationer, der repræsenterer sådanne personers faglige interesser, for skader, der forvoldes af et forestående eller et iværksat kollektivt kampskridt, anvendes loven i det land, hvor kampskridtet skal iværksættes eller er iværksat, jf. dog artikel 4, stk. 2.

Kapitel III

Uberettiget berigelse, uanmodet forretningsførelse og culpa in contrahendo

Artikel 10

Uberettiget berigelse

1. Hvis en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af uberettiget berigelse, herunder uretmæssigt udbetalte beløb, vedrører et eksisterende retsforhold mellem parterne, som f.eks. et retsforhold affødt af en aftale eller en skadevoldende handling, med nær tilknytning til den pågældende uberettigede berigelse, anvendes den lov, som dette retsforhold er underlagt.
2. Hvis det ikke på grundlag af stk. 1 kan afgøres, hvilken lov der skal anvendes, og parterne har sædvanligt opholdssted i samme land på det tidspunkt, hvor den begivenhed, der udløser den uberettigede berigelse, finder sted, anvendes det pågældende lands lov.
3. Hvis det ikke på grundlag af stk. 1 eller 2 kan afgøres, hvilken lov der skal anvendes, anvendes loven i det land, hvor den uberettigede berigelse fandt sted.
4. Hvis det af alle sagens omstændigheder fremgår, at forpligtelsen uden for kontrakt, der udspringer af uberettiget berigelse, har en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der er omhandlet i stk. 1, 2 og 3, anvendes dette andet lands lov.

Artikel 11

Uanmodet forretningsførelse

1. Hvis en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af uanmodet forretningsførelse, vedrører et eksisterende retsforhold mellem parterne, som f.eks. et retsforhold affødt af en aftale eller en skadevoldende handling med nær tilknytning til den pågældende forpligtelse uden for kontrakt, anvendes den lov, som dette retsforhold er underlagt.
2. Hvis det ikke på grundlag af stk. 1 kan afgøres, hvilken lov der skal anvendes, og parterne har sædvanligt opholdssted i samme land på det tidspunkt, hvor den skadevoldende begivenhed finder sted, anvendes det pågældende lands lov.
3. Hvis det ikke på grundlag af stk. 1 eller 2 kan afgøres, hvilken lov der skal anvendes, anvendes loven i det land, hvor den uanmodede forretningsførelse fandt sted.
4. Hvis det af alle sagens omstændigheder fremgår, at forpligtelsen uden for kontrakt, der udspringer af uanmodet forretningsførelse, har en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der er omhandlet i stk. 1, 2 og 3, anvendes dette andet lands lov.

Artikel 12

Culpa in contrahendo

1. På en forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af forhandlinger forud for indgåelsen af en kontrakt, anvendes, uanset om kontrakten faktisk blev indgået, den lov, som skal anvendes på kontrakten, eller som skulle have været anvendt på kontrakten, såfremt denne var blevet indgået.
2. Hvis det ikke på grundlag af stk. 1 kan afgøres, hvilken lov der skal anvendes, anvendes:
 - a) loven i det land, hvor skaden indtræder, uanset i hvilket land den skadevoldende begivenhed fandt sted, og uanset i hvilket land eller hvilke lande de indirekte følger af denne begivenhed indtrådte, eller
 - b) såfremt parterne har sædvanligt opholdssted i samme land på det tidspunkt, hvor den skadevoldende begivenhed finder sted, dette lands lov, eller
 - c) såfremt det af alle sagens omstændigheder fremgår, at den forpligtelse uden for kontrakt, der udspringer af forhandlinger forud for indgåelsen af en kontrakt, har en åbenbart nærmere tilknytning til et andet land end det, der er omhandlet i litra a) og b), dette andet lands lov.

Artikel 13

Anvendelse af artikel 8

Ved anvendelsen af dette kapitel finder artikel 8 anvendelse på forpligtelser uden for kontrakt, der udspringer af en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed.

Kapitel IV

Aftalt lovvalg

Artikel 14

Aftalt lovvalg

1. Parterne kan aftale, hvilken lov der skal anvendes på forpligtelser uden for kontrakt,
 - a) ved en aftale, der indgås, efter at den skadevoldende begivenhed har fundet sted, eller
 - b) såfremt alle parterne udøver erhvervsmæssig virksomhed, også ved en aftale, der er forhandlet frit, inden den skadevoldende begivenhed fandt sted.

Lovvalget skal være udtrykkeligt eller med rimelig sikkerhed fremgå af sagens omstændigheder og må ikke berøre tredjemands rettigheder.

2. Er alle elementer med relevans for sagen på det tidspunkt, hvor den skadevoldende begivenhed finder sted, lokaliseret i et andet land end det, hvis lov parterne har valgt, kan parternes lovvalg ikke medføre tilsidesættelse af bestemmelser i dette lands lov, som ikke kan fraviges ved aftale.
3. Er alle elementer med relevans for sagen på det tidspunkt, hvor den skadevoldende begivenhed finder sted, lokaliseret i en eller flere af medlemsstaterne, kan parternes valg af en anden lov end loven i en medlemsstat ikke medføre tilsidesættelse af bestemmelser i fællesskabsretten, i givet fald som gennemført i den medlemsstat, hvor domstolen er beliggende, som ikke kan fraviges ved aftale.

Kapitel V

Fælles regler

Artikel 15

Rækkevidden af den lov, der skal anvendes

Den lov, der i henhold til denne forordning skal anvendes på en forpligtelse uden for kontrakt, finder navnlig anvendelse på spørgsmål om:

- a) ansvarsgrundlag og ansvarsomfang, herunder *afgørelse* af, hvilke personer der kan handle ansvarspådragende
- b) ansvarsfrihedsgrunde samt ansvarsbegrænsning og ansvarsdeling
- c) en skades eksistens, dens art og vurderingen af den eller den ønskede genoprettelse
- d) hvilke forholdsregler en domstol kan træffe med henblik på at forebygge en skade eller bringe en skade til ophør eller sikre udbetaling af erstatning ifølge de beføjelser, den er tillagt ved de retsplejeregler, den er underlagt
- e) hvorvidt en ret til at kræve erstatning eller genoprettelse kan overføres, herunder ved arv
- f) hvilke personer der kan gøre krav på erstatning for en skade, de personligt har lidt
- g) ansvar for andres handlinger
- h) de forskellige måder, hvorpå forpligtelser kan ophøre, samt regler for forældelse og anden rettighedsfortabelse som følge af fristoverskridelse, herunder regler for fristers begyndelse, afbrydelse og suspension.

Artikel 16

Ufravigelige bestemmelser

Intet i denne forordning begrænser anvendelsen af bestemmelser i domstolslandets lov i en situation, hvor disse bestemmelser er ufravigelige, uanset hvilken lov der i øvrigt skal anvendes på forpligtelsen uden for kontrakt.

Artikel 17

Sikkerheds- og adfærdsregler

Ved vurderingen af den påstået ansvarliges adfærd tages der faktisk og i relevant omfang hensyn til de sikkerheds- og adfærdsregler, der var gældende på stedet og tidspunktet for den begivenhed, der har udløst erstatningsansvaret.

Artikel 18

Direkte søgsmål mod den ansvarliges forsikringsgiver

Den skadelidte kan rejse krav direkte mod den erstatningsansvarliges forsikringsgiver, hvis der er hjemmel herfor i den lov, der skal anvendes på forpligtelsen uden for kontrakt, eller i den lov, der skal anvendes på forsikringsaftalen.

Artikel 19

Subrogation

Når en person (fordringshaveren) i henhold til en forpligtelse uden for kontrakt har en fordring mod en anden (skyldneren), og en tredjemand er forpligtet til at fyldestgøre fordringshaveren eller har fyldestgjort denne i henhold til en sådan forpligtelse, skal den lov, som finder anvendelse på tredjemandens forpligtelse til at fyldestgøre fordringshaveren, afgøre, hvorvidt og i hvilket omfang tredjemanden over for skyldneren kan udøve de rettigheder, som fordringshaveren havde mod skyldneren efter den lov, som skal anvendes på forholdet mellem disse.

Artikel 20

Tilfælde med flere erstatningsansvarlige

Hvis en fordringshaver har en fordring mod flere skyldnere, som hæfter solidarisk, og en af skyldnerne allerede har fyldstgjort fordringen helt eller delvis, afgøres denne skyldners ret til at kræve kompensation fra de andre skyldnere efter den lov, som skal anvendes på den pågældende skyldners forpligtelse uden for kontrakt over for fordringshaveren.

Artikel 21

Gyldighed med hensyn til form

En ensidig viljeserklæring vedrørende en forpligtelse uden for kontrakt er gyldig med hensyn til form, hvis den opfylder formkravene i den lov, som skal anvendes på den pågældende forpligtelse uden for kontrakt, eller loven i det land, hvor den pågældende viljeserklæring er afgivet.

Artikel 22

Tab

Ved fastsættelse af tabets størrelse i forbindelse med personskade anvender den domstol, ved hvilken sagen er anlagt, princippet om restitutio in integrum under hensyntagen til skadelidtes faktiske forhold i det land, hvor den pågældende har sit sædvanlige opholdssted.

Artikel 23

Bevisbyrde

1. Lovvalget vedrørende en forpligtelse uden for kontrakt i henhold til denne forordning omfatter også lovformodnings- og bevisbyrderegler vedrørende forpligtelser uden for kontrakt.
2. Bevis for viljeserklæringer kan føres ved ethvert bevismiddel, som anerkendes i domstolslandets lov eller i en af de i artikel 21 omhandlede love, hvorefter viljeserklæringen er gyldig med hensyn til form, forudsat at domstolen kan gennemføre en sådan bevisførelse.

Kapitel VI

Andre bestemmelser

Artikel 24

Sædvanligt opholdssted

1. Ved anvendelsen af denne forordning har selskaber, foreninger og andre juridiske personer sædvanligt opholdssted det sted, hvor de har deres hovedkontor.

Har den skadevoldende begivenhed fundet sted, eller er skaden indtrådt som led i driften af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed, gælder dog stedet for denne virksomhed som sædvanligt opholdssted.
2. Ved anvendelsen af denne forordning har en fysisk person, der handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed, sædvanligt opholdssted det sted, hvor den pågældende har sin hovedvirksomhed.

Artikel 25

Udelukkelse af renvoi

Anvendelse af et bestemt lands lov, som er udpeget efter denne forordning, indebærer anvendelse af de gældende retsregler i det pågældende land med undtagelse af landets internationalprivatretnlige regler.

Artikel 26

Stater med mere end et retssystem

1. Omfatter en stat flere territoriale enheder, som hver har sine egne retsregler for forpligtelser uden for kontrakt, skal hver territorial enhed anses for et land ved fastlæggelsen af den lov, som skal anvendes i henhold til denne forordning.
2. En medlemsstat, i hvilken forskellige territoriale enheder har deres egne retsregler vedrørende forpligtelser uden for kontrakt, er ikke forpligtet til at anvende denne forordning i tilfælde, hvor der alene er tale om valg mellem lovene i sådanne enheder.

Artikel 27

Ordre public i domstolslandet

1. Anvendelsen af en bestemmelse i et bestemt lands lov, som er udpeget efter denne forordning, kan kun undlades, hvis en sådan anvendelse er åbenbart uforenelig med grundlæggende retsprincipper (ordre public) i domstolslandet.
2. ***Endvidere kan anvendelsen af en bestemmelse i en lov udpeget efter denne forordning betragtes som værende i strid med ordre public i domslandet, hvis en sådan anvendelse vil medføre tilkendelse af en ikke-kompenserende erstatning såsom erstatninger med afskrækkende eller straffende formål.***

Artikel 28

Forholdet til andre bestemmelser i fællesskabsretten

Denne forordning *berører ikke* anvendelsen **eller vedtagelsen af retsakter fra Det Europæiske Fællesskabs institutioner**, som

- a) på særlige områder fastsætter lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt, **eller**
- b) **fastsætter bestemmelser, der finder anvendelse, uanset hvilken national lov der i henhold til denne forordning skal anvendes på den pågældende forpligtelse uden for kontrakt, eller**
- c) **er til hinder for anvendelse af en eller flere bestemmelser i domslandets lov eller den lov, der udpeges i henhold til denne forordning, eller**
- d) **fastsætter bestemmelser, der skal bidrage til det indre markeds korrekte funktion, for så vidt som disse ikke kan finde anvendelse i forbindelse med den efter international-privatretlige regler udpegede lov.**

Artikel 29

Forholdet til eksisterende internationale konventioner

1. Denne forordning berører ikke anvendelsen af internationale konventioner, som en eller flere medlemsstater er parter i på tidspunktet for denne forordnings vedtagelse, og som fastsætter lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt.
2. Denne forordning har dog i forbindelserne mellem medlemsstaterne forrang for konventioner, der udelukkende er indgået mellem to eller flere medlemsstater, for så vidt sådanne konventioner vedrører områder, der er omfattet af denne forordning.

Kapitel VII

Afsluttende bestemmelser

Artikel 30

Liste over konventioner

1. Senest den ...* meddeler medlemsstaterne Kommissionen de i *artikel 29, stk. 1*, omhandlede konventioner. Efter denne dato meddeler medlemsstaterne Kommissionen enhver opsigelse af sådanne konventioner.
2. Kommissionen offentliggør i Den Europæiske Unions Tidende senest seks måneder efter modtagelsen:
 - i) en liste over de i stk. 1 omhandlede konventioner
 - ii) de i stk. 1 omhandlede opsigelser.

Artikel 31

Revision

Senest den ...** forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af denne forordning. Om nødvendigt ledsages rapporten af forslag om tilpasning af denne *forordning*.

Kommissionen tager under rapportens udarbejdelse særligt hensyn til virkningerne af den måde, hvorpå udenlandsk ret behandles i de forskellige jurisdiktioner, og af erstatningsspørgsmålet, herunder muligheden for erstatning med afskrækkende eller straffende formål i visse medlemsstater.

Rapporten skal også indeholde en analyse af, i hvilket omfang domstolene i medlemsstaterne anvender udenlandsk ret i praksis, herunder henstillinger om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at anlægge en fælles indfaldsvinkel til anvendelsen af udenlandsk ret.

* 12 måneder efter datoen for denne forordnings vedtagelse.

** Fire år efter datoen for denne forordnings ikrafttræden.

Kommissionen forelægger efter en omfattende høring af de berørte parter, herunder Haagerkonferencen om International Privatret, senest den ...* Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om situationen vedrørende lovvalg ved trafikulykker. Rapporten skal indeholde en grundig undersøgelse af spørgsmålets omfang, problemstillingerne og en udvidet konsekvensanalyse. Rapporten skal om fornødent foreslå ændringer af denne forordning og/eller vedtagelse af særlige retsfor skrifter.

Artikel 32

Tidsmæssig anvendelse

Denne forordning finder anvendelse på skadevoldende begivenheder, der finder sted efter dens ikrafttræden.

Artikel 33

Anvendelsesdato

Denne forordning anvendes fra den ...**, med undtagelse af *artikel 30*, der anvendes fra den ...***.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

Udfærdiget i ..., den

På Europa-Parlamentets vegne

På Rådets vegne

Formand

Formand

*

...

** 18 måneder efter datoen for denne forordnings vedtagelse.

*** 12 måneder efter datoen for denne forordnings vedtagelse.